

İyilik Yolunda Uzaklar Yakın I, Fecr Yayınları: Ankara (Hacı İbrahim MUTLU)

Far is near on the Path of Goodness I

Arş. Gör. Hilal ARSLAN BİLİR

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Ankara, Türkiye
Ankara Hacı Bayram Veli University, Faculty of Letters, Ankara, Turkey
hilal.arslan@hbv.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0198-1977

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types : Kitap Tanıtımı / Book Review
Geliş Tarihi / Received : 28.03.2022
Kabul Tarihi / Accepted : 26.04.2022
Yayın Tarihi / Published : 23.05.2022
Yayın Sezonu / Pub Date Season : Haziran / June
Cilt / Volume : 4 • **Sayı / Issue** : 1 • **Sayfa / Pages** : 195-200

Atıf / Cite as

ARSLAN BİLİR, H. (2021). İyilik Yolunda Uzaklar Yakın I, Fecr Yayınları: Ankara (Hacı İbrahim MUTLU).
AHBV Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi, 4(1), 195-200.

İntihal / Plagiarism

Bu makale, en az iki hakem tarafından incelendi ve intihal içermediği teyit edildi.
This article has been reviewed by at least two referees and scanned via a plagiarism software.

Yayın Hakkı / Copyright®

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Akdeniz Havzası ve Afrika Medeniyetleri Dergisi uluslararası,
bilimsel ve hakemli bir dergidir. Tüm hakları saklıdır.
Ankara Hacı Bayram Veli University, Journal of Mediterranean Basin and African Civilizations is an international,
scientific and peer-reviewed journal. All rights reserved.

Hacı İbrahim Mutlu (2017), İyilik Yolunda Uzaklar Yakın I, Ankara: Fecr Yayınları.

“İyilik Yolunda Uzaklar Yakın I” adlı eser, pek çok dergi ve gazetede tarihî evler, ahşap yapı ve boyama sanatına ilişkin yazı ve röportajları yayımlanan Hacı İbrahim Mutlu tarafından kaleme alınmıştır. Söz konusu eser, 2017 yılında Fecr Yayınlarından çıkmış ve Türk edebî literatüründe gezi yazısı olarak yerini almıştır.

Gezi yazısının sözlük anlamı Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlüğünde, “gezilip görülen yerleri, özelliklerini, oralardaki insanların yaşantılarını, geleneklerini anlatan düzyazı” (2011: 941) şeklinde ifade edilmektedir. Bu türe ilişkin olarak İlber Ortaylı şu ifadeyi kullanmıştır: “Seyahatnameler kuşkusuz, kültür tarihi, sosyal tarih ve

tarihî coğrafya açısından önemli kaynaklardır” (1991). Gezi yazılarının hem tarihî hem de edebî özelliğe sahip olduğunu belirtmek gerekmektedir. Bu bağlamda yazarın, yolculuk yaptığı coğrafyanın o dönemdeki sosyal, kültürel ve ekonomik durumuna ayna tutması, kaleme aldığı yazının tarihî özelliğine işaret etmektedir. Diğer taraftan, farklı toplumlara özgü değerlerin ve o toplumların yaşayış biçimlerinin; yani, bahsi geçen toplumun kültürel yönlerinin yazarın kendi üslubu ile betimlenmesi, gezi yazılarının edebî yönünü ortaya çıkarmaktadır (Maden, 2008).

“İyilik Yolunda Uzaklar Yakın I” adlı eserde, on iki farklı ülkeyi anlatan gezi yazıları yer almaktadır. Yazar, gözlemlerinden yola çıkarak bahsettiği ülkeleri ana başlıklar halinde sıralayarak açıklamıştır.

Eserde, Takdim yazısının ardından “Köyden Gecekonduya İniş” başlığı ile yazarın ön söz niteliğindeki yazısı karşılamaktadır okuru. Bu yazının ardından sırasıyla; Sudan, Fildişi Sahili, Kenya, Habeşistan, Hindistan, Mısır, Suriye, Kudüs, Kırgızistan, Makedonya, Arnavutluk ve Somali ana başlıkları görülmektedir. Yazar, eserini “Gidilecek Yer Ne Kadar Uzak Olabilir ki?” başlıklı son söz ile sonlandırmıştır.

Eserde bahsi geçen on iki ülkeden altısı Afrika ülkelerini oluşturmakta ve genel olarak bu ülkelerin temiz suya ulaşılabilirlik oranları, eğitim- öğretim şartları, jeopolitik konumları, sağlık açısından ve ekonomik açıdan durumları ile o ülke insanlarının kültürel yapılarından bahsedilmektedir. Konu Afrika olduğunda, kuşkusuz, akla ilk olarak “sömürgecilik” kavramı gelmektedir. Sömürgeciliğin sebep olduğu etkilerin, söz konusu eserin yazarı Hacı İbrahim Mutlu’nun dikkatinden kaçmadığını belirtmek yerinde olacaktır. Esere konu olan Afrika ülkelerinde sömürgeciliğin etkilerine dair bilgiler, yazarın gözlemleri çerçevesinde, onun kaleminden bir kez daha okunmaktadır.

Eserde genel olarak, bahsi geçen ülkelerin yaşam tarzlarına, kültürel farklılıklarına, gelenek ve göreneklerine dair betimlemeler yer almaktadır.

Mutlu, bahsettiği ülkelere bir yardım kuruluşu aracılığı ile, o ülkelere yardım götürmek amacıyla gitmiştir. Bu amaçla bulunduğu ülkelerde, seyahatlerini çevirmenler eşliğinde gerçekleştirmiştir. Bu çerçevede yazarın yurt dışı deneyimi Sudan ile başlamıştır.

Sudan

Yazarın ve beraberindeki heyetin Sudan’a yolculuğu, ülkeye kırtasiye ve gıda yardımı götürmek üzere gerçekleşmektedir. Bu ziyaret kapsamında üç bölge ziyaret edilmekte ve yardımlar okullara ve mülteci kamplarına ulaştırılmaktadır. Bu bölümde, Sudan’ın jeopolitik konumu ile bu konumun özelliklerinden ve ülkedeki eğitim- öğretim faaliyetlerinin durumundan bahsedilmektedir.

Fildişi Sahili

Fildişi Sahili'ni ele alan bölümde yazar, ülkenin coğrafi yapısını ve bu yapının Fildişi Sahili'ne olan katkısını detaylı olarak açıklamaktadır.

Yazarın anlatımıyla, bu ülkeye yapılan yolculuğun asıl amacı, planlanmış olan *okul, idari bina, sağlık ocağı ve bir mescitten oluşan projeler*'in başlatılması, sürecin takibi ve projelerin sonlandırılması aşamalarının gerçekleştirilmesidir (Mutlu, 2017: 31).

Kenya

Sömürge kavramının ve etkilerinin bir kez daha vurgulandığı bu kısımda, ülke ismi olarak Kenya'nın etimolojik anlamı hakkında bilgi verilmekte, bunun yanı sıra, Kenya bayrağını sembolize eden özellikler anlatılmaktadır. Okur, Kenya'nın anlatıldığı bu bölümde, bu ülkenin coğrafi yapısı hakkında bilgiler edinmektedir. Coğrafi özelliklere ek olarak yazar, Kenya'nın yönetim şekli hakkında bilgi verirken aynı zamanda ülkenin sosyo-kültürel yapısından da bahsetmektedir.

Yazar ve beraberindeki heyetin gerçekleştirdiği ziyarette, yazarın dikkatini çeken durumlardan biri kuraklıktır. Kuraklığa bağlı olarak ortaya çıkan su kıtlığı ve yiyecek krizinin beraberinde getirdiği salgın hastalıklar, bu bölümde detaylı olarak açıklanmaktadır. Bu bölümde yazar, uğradığı kampların genel özellikleri ve sorunların yanı sıra ülkede süregelen iç savaşların durumuna dair gözlemlerini de okurla paylaşmaktadır.

Habeşistan

Bir Doğu Afrika ülkesi olan ve resmî adı Etiyopya olarak bilinen ülkeye eserde "Habeşistan" başlığı ile yer verildiği görülmektedir.

Yazar burada ilk olarak, iç savaşların durumundan bahsetmektedir. Yazarın, Etiyopya'yı ziyareti sırasındaki gözlemlerine göre, halk kıtlık ve susuzluk dolayısıyla, belirli dönemlerde daha çok yağış alan ve yeşili bol yerlere göç etmektedir. Genel olarak ülkede fakirliğin yaygın olduğu belirtilmekte, ülkenin ekolojik ve sosyo- kültürel durumundan bahsedilmektedir.

Bu bölümde yazar, Etiyopya sınırlarına dâhil olan ve UNESCO Dünya Mirası listesinde yer alan bölgeleri de tanıtmakta, halkın kullandığı tarım tekniklerini açıklamaktadır. Eserde, Etiyopya'da var olan etnik grupların durumlarına ilişkin bilgilerin yanı sıra giyim kuşam gibi gündelik yaşama dair kültürel bilgileri de bulmak mümkündür.

Hindistan

Yazarın eserde işlediği ülkelerden biri de tarihi boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan Hindistan'dır. Hindistan'a ayrılan bu bölümde, farklı dinî inanç şekillerinden oldukça detaylı bir biçimde bahsedildiği görülmektedir. Dinî inanç şekillerinin yanı sıra yazar, bu ülkenin sosyo- kültürel durumu, etnik yapısı, gelenek ve göreneklere hakkında da bilgi vermektedir.

Söz konusu bölümde dünya harikalarından Tac Mahal başta olmak üzere, Hindistan'ın mimari yapıları hakkında detaylı bilgiler paylaşılırken, ülkede uygulamada olduğu bilinen kast sisteminin örneklerle açıklanması da ihmal edilmemektedir.

Suriye

Yazar, Suriye'ye dair gözlemlerini açıkladığı bölümde iç savaşlar ve ülke üzerindeki etkilerine değinmektedir. Okur, eserin bu kısmında Suriye'de bulunan mimari yapılar ve yerleşim yerlerini tanıma imkânı bulmaktadır.

Kudüs

"Dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biri olan Kudüs; Müslümanlar, Yahudiler ve Hıristiyanlar için çok önemli bir şehir" (Mutlu, 2017: 168) diyen yazar, Kudüs'e ayırdığı bu bölümde, ülkenin içinde barındırdığı etnik çeşitlilikten bahsetmekte ve Kudüs'ün farklı dinler açısından önemini açıklamaktadır.

Kırgızistan

Yazar dağların, çayırların, atların arasında Manas'ın ülkesi olarak nitelendirdiği Kırgızistan'ı ata toprağı olarak anlatmaktadır. Coğrafi güzelliklerinden bahsettiği ülkede gittiği bir Cuma namazında Kırgızistan Cumhurbaşkanı Almazbek Atambayev ile olan karşılaşması hakkında bilgi vermektedir. Ünlü yazar Cengiz Aytmatov'un kabrini de ziyaret eden yazar, Kırgızistan yemeklerinden bahsederek ülkenin yemek kültürüne değinmektedir.

Mısır

Hindistan, Suriye ve Kudüs'ten sonra yazar rotasını yeniden Afrika'ya çevirmekte ve Kuzey Afrika'nın nüfusu en büyük ülkesi olarak bilinen Mısır'a dair gözlemlerini paylaşmaktadır. Burada, Mısır ile birlikte sıkça anılan Piramitler ve Nil Nehrinden bahsederek, turizmin ülke ekonomisine olan katkısı hakkında bilgi vermektedir. Bunlara ek olarak yazar bu bölümde, ülkenin ekonomik ve doğal kaynaklarının neler olduğuna değinmektedir.

Makedonya

Ülkenin tarihî dokusu ve mimarisi hakkında bilgilerin yer aldığı “Makedonya” başlıklı bölümde yazar, tarihî süreçte Makedonya’nın Osmanlı Devleti ile olan ilişkisinin mimari yapı ve kültürel dokuya nasıl yansıdığını örneklerle betimlemektedir. Dolayısıyla, yazarın Makedonya’ya dair izlenimlerini Osmanlı tarihi ile bütünleştirerek açıkladığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Arnavutluk

Eserin bu kısmında okur, Arnavutluk’a dair yazarın daha çok doğal güzellikler bağlamında sunduğu izlenimlerle karşılaşmaktadır. Arnavutluk’ta bulunan mimari yapılar ve sosyo- kültürel durum, Türkiye’dekilerle karşılaştırılarak betimlenmektedir.

Somali

Eserde bahsi geçen son ülkede, yazarın yolu yeniden Afrika’ya düşmektedir. Yazar, Somali’nin “Dünya ticaretinin Boğazlar, Süveyş Kanalı ve Kızıldeniz’i takip eden güzergâhının Hint Okyanusu’na açıldığı noktada, çok kilit bir konuma sahip” (Mutlu, 2017: 216) olması nedeniyle sömürgecilerin hedefinde olduğunu belirtmektedir. Su kuyularının açılması ve gıda yardımlarının iletilmesi amacıyla Somali’de bulunan yazar, ülkedeki sosyo- kültürel durumu anlatmaktadır.

Kaynakça

Maden, Sedat (2008), "Türk Edebiyatında Seyahatnameler ve Gezi Yazıları". Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 15(37), s. 147-158.

Ortaylı, İlber (1991), 19. "Asırdan zamanımıza Hindistan üzerine Türk seyahatnameleri". Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 47(03), s. 271- 277.

Türkçe Sözlük (2011), TDK Türkçe Sözlük. 11. Baskı. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.